

pracującej, musi kasa oszczędności trudnić się także malemi transakcjami. Powstające koszty administracyjne są często bowiem zupełnie nieproporcjonalne do zysku kasy. Wkładki oszczędnościowe przyjmuje się od najmniejszych, również pożyczki udziela się od najniższych kwot. Na poziomie służenia ogółowi, znajduje się charakterystyczny ustrój dzisiejszych kas, który przez element komunalny wprowadził — zagwarantowanie wkładów. Nietylko, że nad czynnościami kas czuwają stale instytucje kontrolne nietylko, że czynności kas wogóle dokładnie prawem i zarządzeniami otoczono i zabraniano wszelkich niepewnych transakcji, to jeszcze każdy członek i rada nadzorcza odpowiadają całym swoim majątkiem za wkłady. Regularne i niespodziewane rewizje i badania, przyczyniają się do wykluczenia wszelkiego rodzaju uchybień. Każdy obywatel otrzymuje na swoje pieniądze tak pewną gwarancję, jakiej mu nikt inny dać nie może. Ograniczenie czynności specjalnie kredytowych na pewne miejscowości, zapewnia że pretensje i interesy obywateli danego okręgu zostają nienaruszane przez wpływy obce.

Chociaż kasy przez przejście do związków komunalnych należą do biurokacji i jak już z powyższego widzieliśmy, zamiary zysku wycofują na plan ostatni, to element gospodarczy pracuje i przeciwstawia się nierentowności i ciężkiej sytuacji kasy. Myślą przewodnią założycieli kas, jak i późniejszych związków, było, aby kasy były samowystarczalne. Przez to usprawiedliwia się też późniejsze rozszerzenie interesów czynionych przez kasy. W czasie inflacji, kiedy wkłady oszczędnościowe przepadły, musiały kasy rozszerzyć swoją działalność, na transakcje, które dotąd należały więcej do banków, aby utrzymać się. Bezgotówkowy sposób płacenia — jak obrót czekowy i wekslowy wzrosły bardzo. Kasy oszczędności przyjmowały nietylko do depozytu papiery wartościowe, ale sprzedawały i kupowały je na obcy rachunek. Konkurencja banków i innych instytucyj pieniężnych przyczyniła się do tego, że nowoczesne urządzenie kas postępowało z rozwojem tych przedsiębiorstw.

Specjalnie wielką zasługę w rozszerzającym się stale działaniu kas, ma element związkowy. Wspólne i równe cele, zadania i budowa, dają ideę współzycia i łączności. Przez to, że izolowane dotąd poszczególne kasy zostały członkami wielkiej organizacji, że ich polityka interesów podporządkować się musiała związkowi, że przestrzegać musiały prestiżu i wskazówek organizacji, rósł i rośnie dotąd jeszcze duch wspólności i współzycia, a na zewnątrz pewność i poważanie każdej poszczególnej kasy. Kasy osiągnęły taką siłę rozmiaru, że szanować je musi nietylko cały ustrój gospodarczy, lecz także i państwowy. Jednem słowem kasy oszczędności zostały po to stworzone, aby służyć obrotowi pieniędzy i potrzebie kredytu, biednych warstw, oraz że ich główną cechą jest służenie ogółowi i zupełna gwarancja wkładów. Najważniejsze czynności, które leżą w tych ramach, już podaliśmy. Z biegiem czasu doszedł jeszcze cały szereg zadań pobocznych, tak że czynności kas oszczędności dzisiaj rozciągają się na następujące gałęzie: przyjmowanie wkładek i depozytów, udzielanie pożyczek pod zastaw hipotek i gwarancyj, udzielanie kredytów na rachunek bieżący na podstawie tych